

„ЗОЛОТА ФОРТУНА” – УСПІХ, ОБ’ЄКТИВНІСТЬ, ВИЗНАННЯ!

Інтерв'ю з головою Генеральної Дирекції Міжнародної Академії Рейтингу технологій і соціології «Золотої Фортуни» доктором філософії, кандидатом соціологічних наук Дмитром Акімовим

Кор.: Цього року Рейтингу "Золота Фортуна" виповнюється 15 років. Хоча мені відомо, що діяльність "Золотої Фортуни" розпочалася значно раніше, в радянські часи, але багато хто з читачів цікавиться, як співає "Машина часу": "Ты помнишь, как всё начиналось?"

Акімов: Дійсно, ще в радянські часи я почав співпрацювати з редакцією соціологічних досліджень Держтелерадіо УРСР і приблизно за 5—6 років до того, як з'явилась назва "Колесо Фортуни", "Золота Фортуна", вже існував культурологічний рейтинг, який охоплював мистецькі течії суспільства. Одна з причин того, що Рейтинг отримав ім'я давньоримської богині була в тому, що слово "Фортуна" на багатьох мовах однаково звучить і має схожий зміст.

Кор.: Тобто захоплення соціологією розпочалося ще в радянські часи і переросло в справу Вашого життя?

Акімов: Саме так, сьогодні в колективі Генеральної Дирекції Рейтингу працюють спеціалісти в галузі соціології та психології, які об'єднані в Центр соціально-психологічних досліджень. Крім безпосередньої роботи по виявленню кандидатів у номінанти "Золотої Фортуни", наші співробітники проводять традиційні опитування, анкетування, пишуть статті в спеціалізованих журналах не тільки для наукових видань, а й для широкого кола читачів, охоплюючи проблеми психології військовослужбовців, митців або організацію виховання дітей в гарнізонних містечках тощо. Окреме велике дослідження в нас проведено з питань, що пов'язані з емігрантськими сім'ями українців за кордоном. У цих проєктів немає зацікавлених спонсорів

або замовників і тому спонсорувати такі дослідження доводиться мені самостійно. Але я знаю, наскільки це необхідно, і тому намагаюся розширити, урізноманітнити дослідження.

Кор.: Я мала можливість ознайомитися з ретельною, скрупульозною багаторічною документацією, яка ведеться у Вашій Дирекції по кожному номінанту. Напевно, це відбирає великий обсяг ресурсів, часу, матеріальних витрат, роботи спеціалістів?

Акімов: Так, поважаючи себе соціологи інакше працювати не вміють. Доречі, саме діяльність "Золотої Фортуни" була покладена в основу моєї кандидатської дисертації з соціології. Ця робота має назву: "Стимулювання громадської активності в посттоталітарному суспільстві".

Кор.: Сьогодні в ЗМІ з'являються публікації про діяльність різноманітних конкурсів. Іноді журналісти висловлюють багато не тільки критичних, а й відверто категоричних суджень з приводу питання, хто і яку нагороду має отримувати, піднімають питання про фінансування участі в ряді номінацій. Як би ви прокоментували такі публікації?

Акімов: З приводу подібних "проделок" деяких ЗМІ можу абсолютно точно сказати, що кожна з них писалася за гроші на замовлення. Ці замовники легко прораховуються. Між продавцями "писаками" і чесними журналістами існує велика морально-етична відстань. Але, читаючи газету, переключачи канали телевізора, споживач інформації не може зразу відрізнити, чим його в цю мить "нагодували". Проблеми об'єктивності вшанування заслуг існують ще з часів Юлія Цезаря, який в своїх літературних працях наполягав на необхідності необ'єктивного підходу до стимулювання заслуг військовослужбовців.

Схожі думки можна прослідкувати і в XVI столітті в творах Макіавеллі. Але перед тим, як я продовжу розповідь про нагородні системи різних сфер людської діяльності, хочу звернути увагу на послідовність підготовки журналістських кадрів в США, наприклад. В цій країні існує практика отримувати журналістську освіту як

другу. Тобто людина отримує вищу медичну освіту, потім – журналістську і пише про медицину. А в нас іноді пишуть про політику, не будучи політологами, знімають відеокліпи, не відрізняючи, де сильна, де слаба доля, ганяються за неперевіреними сенсаціями у будь-якій галузі, не маючи відповідної освіти. Наведу цікавий приклад погоні за "смаженими" фактами. У нас стало модним в останні роки провадити на Майдані Незалежності всілякі виступи, маніфестації тощо. Всі ми знаємо, як телекоментатори нам повідомляють з екранів про сотні тисяч учасників заходів, кажуть про це, дивлячись в очі глядачам, з впевненістю в голосі. А тепер запитайте будь-якого офіцера: "Скільки військовослужбовців розташовано в "коробках-підрозділах", які беруть участь в парадах на Хрещатику?" Кожен офіцер вам скаже, що від Главпочтамта до перехрестя Інституцької з Хрещатиком можна "напхати" пліч-о-пліч не більше ніж вісім "коробок" по 200 чоловік. Якщо забити людьми всю пішохідну частину до колони консерваторії, набереться стільки ж. Тобто на будь-якому заході на Хрещатику на цьому перехресті, навіть, перебиваючи рух автомобілів, ніколи не можна зібрати більше ніж 7—8 тисяч чоловік. Але якщо телекоментатору "хазяїн" каже, що там було 500 тисяч людей, то коментатор це повторює, і ми цьому віримо. Тепер повернемося до нашого питання. Мені пощастило в житті, що багаторічні дружні стосунки зв'язують мене з родиною Альбіни Миколаївни Дерюгіної – кращого, без сумніву, керівника і тренера в галузі художньої гімнастики, і ми з вами прекрасно знаємо, що Аня Безсонова і Наташа Годунько сьогодні найкращі в світі гімнастки. Але в той же час мені доводилося бачити, особисто бути присутнім, коли на змаганнях в Будапешті, Берліні, Токіо перемогу отримувала російська гімнастка Аліна Кабаєва, фактично не виконуючи частини завдань обов'язкової програми. Це справедливо? Безумовно, ні. Але спонсори російської спортсменки мають можливість "перекоувати" багатьох суддів, протиставляючи свої аргументи майстерності українських гімнасток. Ми можемо будь з чим не погоджуватись, але перемоги А. Кабаєвої вже увійшли в історію і нащадки не

будуть задаватись питаннями щодо справедливості рішень суддів минулих років. А ось ще один приклад. Після Великої Вітчизняної війни з фронту повернулись додому солдати. В когось – одна медаль, в когось – жодної нагороди. Минули роки, і тепер, через шістьдесят три роки після перемоги, у більшості ветеранів на піджаках вже не залишається місця від тієї безкінечної кількості орденів і медалей, які були вручені ветеранам в післявоєнний, мирний час. Як ви гадаєте, це справедливо?

Кор.: Не знаю, але я не проти, це ж ветерани...

Акімов: І я не проти. І нехай ця чергова медаль буде просто знаком поваги до людини. А ще в цьому ритуалі розкривається окрема процедура таємниці. Справа в тім, що не тільки літній учасник Великої Вітчизняної війни отримує чергову вдячність нащадків, а ще й ця людина прикрашає собою саму нагороду. Запам'ятайте мої слова і подумайте, в них є глибина змісту.

Кор.: А взагалі в нашій країні раніше, до Радянського Союзу практикувалось відзначати нагородами заслуги ветеранів?

Акімов: За часів імперії, тобто, з кінця Північної війни такого не практикувалось.

Кор.: А раніше?

Акімов: А раніше в нас не було орденів. Петро І започаткував орден Андрія Первозванного, з якого все й розпочалося. Доречно згадати, що російський цар відмовився від англійського Ордена Підв'язки, плануючи задалегідь, що створюватиме в протизагаду російську не менш вагому нагороду.

Кор.: Хіба одне заважало іншому?

Акімов: Так. Лицарі Ордена Підв'язки не мають права вступати в інші лицарські ордени. Кількість членів цього союзу теж обмежена – не більше 24 осіб одночасно.

Кор.: Тобто стати членом Ордена Підв'язки можна не раніше, ніж помре один з нині існуючих лицарів?

Акімов: Саме так. Іноді чекати доводиться довго, іноді комусь з лицарів "прискорюють" перехід в інший світ, щоб "звільнити" місце іншому! Варто також згадати, що серед членів англійського ордена були російські імператори Олександр I, Микола I, Олександр II. З історії відомий факт, що Петро I вручив нагороду Святого Андрія Первозванного за другим номером українському гетьману І.С.Мазепі. А через сто з лишнім років кавалерами високої нагороди стали імператори Наполеон, маршал Мюрат, а пізніше, після Ватерлоо, – англійський полководець герцог Велінгтон.

Кор.: Чи можна Андріївські нагороди, символіку вважати російсь-

кими?

Акімов: Безпідставна думка. За легендою, саме на Київських пагорбах побував Апостол Андрій і казав, що тут існуватиме квітуча держава. Ця символіка в різні віки використовується в багатьох країнах. Наприклад, під час громадянської війни в Іспанії в 1936—1939 роках війська Франсіска Франка використовували Андріївську символіку. Але франкісти воювали проти комуністів, захищали Християнську Церкву і абсолютно не були причетними до військово-морського флоту Росії.

Кор.: В останні 10 років Академією "Золота Фортуна" разом з Українською Православною Церквою було відроджено чимало історичних вітчизняних орденів.

Акімов: Це цілком логічно, адже в дорадянські часи не існувало питання відокремленості Церкви від Держави, і тому сьогодні Церква може бути єдиним спадкоємцем колишніх імперських нагород.

Кор.: Але в Росії зараз знов існує орден Андрія Первозванного.

Акімов: Так, в 1998 році орден з такою назвою став вищою державною нагородою. Але його неграмотно було б вважати спадкоємцем 300-річної імперської нагороди, тому що імперія припинила існування близько 90 років тому.

Кор.: А Церква могла б на щось претендувати?

Акімов: Згоден, якби цю нагороду в Росії відроджував Олексій II, це було б легітимно.

Кор.: Так чи інакше, але ми є нащадками загальноросійської історії. Чи можете Ви навести приклад, щоб в ті, дорадянські часи, хтось витрачав певні кошти при отриманні нагород?

Акімов: За цивільні нагороди платили абсолютно всі. Безкоштовними були лише події медалі та солдатські хрести, за які вояки платили життям. А що стосується орденів Російської імперії, наведу декілька цитат: "Извлечения. Свод учреждений государственных, кн. 8, 1892г. Ст.237... С кожного кавалера ордена Св. Андрея Первозванного, при пожаловании его сим орденом, взимается единовременно и доставляется в Капитул Орденов на дела богоугодные пятьсот рублей... При пожаловании мечей к ордену Св. Андрея (ст. 230, п. 4) взимается с кавалера двести пятьдесят рублей... Ст. 273. С каждого кавалера ордена Св. Александра Невского, при пожаловании его сим орденом, взимается единовременно... по четыреста рублей... При пожаловании мечей к ордену (ст. 268) взимается с пожалованного двести рублей... Ст. 438. С каждого пожалованного орденом Св. Владимира определяется единовременно денежный взнос... в следующем количестве: по первой сте-

пени четыреста пятьдесят рублей, по второй степени двести двадцать пять рублей, по третьей степени сорок пять рублей и по четвертой степени сорок рублей. От взыскания сих единовременных денег освобождаются, сверх лиц, означенных в статье 198, пожалованные орденом Св. Владимира четвертой степени, по статье 396, за тридцатипяти- и двадцатипятилетнюю службу...

Ст. 473. С каждого пожалованного орденом Св. Анны определяется единовременный денежный взнос... в следующем количестве: по первой степени сто пятьдесят рублей; по второй степени тридцать пять рублей и по третьей степени двадцать рублей и по четвертой степени десять рублей. При пожаловании мечей к ордену Св. Анны взимается с пожалованного половина той суммы, которая определена по каждой степени ордена...

Ст. 528. Со всякого лица, пожалованного орденом Св. Станислава, определяется единовременно денежный взнос... в следующем количестве: по первой степени сто двадцать рублей, по второй тридцать рублей, по третьей пятнадцать рублей. При пожаловании мечей к ордену Св. Станислава взимается с пожалованного половина той суммы, которая определена по каждой степени ордена..."

Кор.: Гадаю, цей список можна було б продовжити?

Акімов: Безумовно. Але сьогодні робота з номінантами в конкурсах й рейтингах змінилась. Кропітким залишається шлях до нагороди. Добре працювати – це ще далеко не все. Шлях до визнання передбачає складні бюрократичні процедури. Є люди, які мають заслуги, але ще не знайшли шлях до своєї слави. Ми, працюючи в Рейтингу, допомагаємо людям зробити правильні кроки.

Кор.: У читачів виникає чимало питань, пов'язаних з логікою вручення державних нагород. Всі ми бачили, скільки "товстосумів" стали повними кавалерами орденів за заслуги, в той же час маючи заслуги лише перед власними банківськими рахунками. Гадаю, Ви добре знаєте механізми, які керують державною нагородною системою?

Акімов: Як Вам сказати...

Кор.: По Ваших очах розумію, що Ви могли б відкрити нам багато цікавих таємниць, бо ті пані, що стоять у державного нагородного керма, можуть розповісти лише те, що й без них всі знають.

Акімов: Мабуть, сьогодні обмежимось тим, що Ви вже почули.

Кор.: Розумію, цехова єдність... Мабуть, вони багато хорошого зробили Вам в житті?

Акімов: Нічого хорошого не зробили.

Кор.: Тоді не розумію...